

Nytta med följeforskning

En vägledning för
utvärdering av strukturfonderna
2007–2013

Nytta med följeforskning

*En vägledning för utvärdering av
strukturfonderna 2007–2013*

R 2008:16

© Nutek

Upplaga: 800 ex i mars 2008. Därefter tryck vid behov.

Produktion: Nutek och Tango

Tryck: Danagårds Grafiska AB

ISSN 1102-2574

Nutek R 2008:16

Förord

En tredje programperiod för strukturfonderna har inletts i Sverige. Genomförandet är i full gång och de första besluten om projekt har tagits. Ett skifte i utvärderingsansats från traditionell utvärdering till följeforskning har ägt rum. En viktig utmaning, denna programperiod, är att öka lärandet från strukturfonderna. I denna vägledning finns både en struktur och ett innehåll för hur Nutek avser att arbeta med följeforskning. Det övergripande målet med följeforskningen är att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande i projekten och från programmen. Genom att förmedla och sprida kunskaper till de aktörer som deltar i genomförandet av strukturfonderna stärks det gemensamma lärandet. Detta skapar möjligheter för ett mer effektivt programgenomförande.

Strukturfonderna utgör en mindre del av det totala regionala utvecklingskapitalet och kan därför inte ge betydande effekter för samhällsekonomin. Däremot är det viktigt att de innovativa och nyskapande momenten i projekten återförs till det regionala tillväxtarbetet och sysselsättningsskapandet. Erfarenheterna och kunskaperna från strukturfonderna kommer därigenom att bli betydelsefulla för att öka lärandet och nytänkandet i det regionala utvecklingsarbetet.

Syftet med denna skrift är att vara en vägledning i det omfattande följeforskningsarbete som kommer att pågå inom strukturfonderna 2007–2013. Den har tagits fram av en projektgrupp med bland annat Martin Nyqvist och Fredrik Tiger.

Sune Halvarsson
Tf generaldirektör, Nutek

Göran Brulin
Projektledare, Nutek

Har du frågor om denna publikation, kontakta

Göran Brulin, Martin Nyqvist eller Fredrik Tiger
Telefon 08-681 91 00
E-post förnamn.efternamn@nutek.se

Abstract

The third Structural Funds period is under way in Sweden. One important difference to the earlier programme periods is that the whole of Sweden are covered by eight regional programmes financed by the European Regional Development Fund, and there is one national programme financed by the European Social Fund. The programmes are intended to promote competitiveness and employment. In this programme period the traditional midterm evaluations are being replaced by ongoing evaluation. The importance of better functioning learning processes are being stressed by different actors within the Structural Funds system. The purpose of “Nytta med följeforskning . En vägledning för strukturfonderna 2007–2013” is to be a support to the ongoing evaluations that will be carried out in projects through out Sweden in the different Structural Funds programmes. This guideline outlines Nuteks view of how the ongoing evaluations should function to support the projects and programmes to perform at their best.

Ongoing evaluation can be summarised through four different aspects. Firstly, process support must be provided when setting up projects where this is requested. Secondly, ongoing evaluation aims to document experience which arises through projects and programmes. The third aspect relates to evaluating how well projects and programmes achieve their goals, in order to enable changes to be made to operative goals and the strategic focus (as decided on by the Monitoring Committees). Fourthly, ongoing evaluation relates to placing evaluation results within a broader societal context. For example, one important task for ongoing evaluation is analysing what a deviation within an indicator means in terms of achieving the goals of the entire programme. This could be an indication of a significant deviation in the programme, but it could also be due to e.g. the state of the market.

Sammanfattning

Syftet med strukturfondsprogrammen är att få fram och sprida erfarenheter från nyskapande och innovativa projekt. EU-kommissionen har lyft fram följeforskningsinsatser i stället för traditionell utvärdering, för att understödja erfarenhetspridning och processtöd under och efter projektiden. I denna rapport ges en vägledning i följeforskning.

Förväntningarna på följeforskningen är, enligt EU-kommissionens riktlinjer, mycket högt ställda. Den viktigaste uppgiften för följeforskningen är att bidra till att projekt och program bättre styr mot sina mål. Men man har även till uppgift att skapa offentlig debatt och lärande kring strukturfondsprogrammen. Följeforskning skall inte bara ge underlag för bättre styrning och strategisk omorientering, utan även kunna publiceras för att skapa offentlig debatt. Följeforskaren förväntas såväl självständigt som i samverkan med Förvaltningsmyndighet, strukturfondspartnerskap och andra aktörer återföra sina erfarenheter i olika forum.

Innehåll

1	Strukturfonderna – en bakgrund	11
1.1	Åtta program som täcker hela landet	11
1.2	En tredje programperiod med strukturfonderna	11
1.3	Nydanande, nyskapande och innovativt	12
1.4	Erfarenheter från utvärdering av strukturfonderna i tidigare programperioder	13
2.0	Ett skifte i utvärderingsansats	15
2.1	Utgångspunkter för följeforskningen	15
2.2	Uppföljnings- och indikatorsystemet	16
2.3	Är följeforskning forskning?	17
2.4	Målen med följeforskningen	18
3.0	Praktiskt tillvägagångssätt i följeforskning för att skapa lärande i projekt och program samt generell syntetisering	19
3.1	Följeforskning i projekt	19
3.2	Följeforskning på programnivå	21
3.3	Syntetisering och generalisering	22
4.0	Horisontella kriterierna	25
5.0	Återföring till offentliga diskussionen	27
6.0	Följeforskning för problematiserande och lärande	29
	Referenser	31
	Böcker och rapporter	33

1 Strukturfonderna – en bakgrund

Sedan Sverige blev medlem har fler än hundratusen små och stora projekt fått medel beviljade från EU:s strukturfonder. För de första två programperioderna, 1995–1999 och 2000–2006, fick Sverige över 30 miljarder från strukturfonderna. För programperioden 2007–2013 kommer Sverige att få över 14 miljarder kronor från strukturfonderna, varav över 8 miljarder kommer att gå till de Regionala strukturfondsprogrammen och nästan 6 miljarder till det Nationella Socialfondsprogrammet. Kravet på minst femtioprocentig nationell offentlig medfinansiering i alla projekt gör att strukturfonderna kommer att omsätta över 30 miljarder under programperioden.

1.1 Åtta program som täcker hela landet

Den stora skillnaden mot tidigare perioder är att nu kommer hela Sverige att omfattas av strukturfonderna. I åtta kontor runtom i landet har Nutek och ESF-rådet samlokaliserat sina programkontor respektive regionkontor. Den geografiska lokaliseringen följer EU:s indelning av Sverige i s.k. NUTS II-regioner. Programmen som är styrande för arbetet är följande: Mellersta Norrland, Norra Mellansverige, Skåne-Blekinge, Småland och öarna, Stockholm, Västsverige: Hallands län och Västra Götalands län, Östra Mellansverige, Övre Norrland. I var och en av de åtta regionerna finns ett strukturfondspartnerskap som skall prioritera bland projektförslagen både i de Regionala strukturfondsprogrammen och i Socialfondens regionala planer. Strukturfondspartnerskapen är prioriterande organ, enligt lag. Ordförandena har utsetts av regeringen. Uppgiften för dessa är att efter beredning av kontoren att avgöra vilka projekt som skall beviljas medel. De åtta programmen kontrolleras av tre Övervakningskommittéer (ÖK) och en ÖK för Socialfonden.

I de åtta operativa strukturfondsprogrammen analyserar regionala företrädare, länsstyrelser och regionförbund, vilka insatser som skall göras under programperioden. Dessa har utvärderats ex ante av ITPS och därefter godkänts av EU-kommissionen. I åtgärdsdokumenten som finns för varje program har insatsområdena konkretiserats. Utifrån projektansökningarna avgör strukturfondspartnerskapen vilka projekt som skall prioriteras efter att förvaltningsmyndigheterna (ESF-rådet och Nutek) gjort en legalitetsprövning (denna prövning innebär kontroll mot programmets mål och urvalskriterier med mera). Vägledande i denna prioritering är urvalskriterier som slagits fast för strukturfonderna gemensamt och för de enskilda programmen.

1.2 En tredje programperiod med strukturfonderna

Det har förekommit kritik mot de tidigare programperioderna. Målen för strukturfondsprogrammen och därmed för projektgenereringen har ansetts otydliga, projekten har blivit alltför många, kopplingarna till näringslivet har varit vaga och så vidare. Den här program-

perioden är man mer tydlig med att strukturfondsmedlen skall användas till insatser som bidrar till att Lissabonstrategin uppnås. Målformuleringen för denna lyder ”EU ska bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning”. Med andra ord den tredje programperioden ska medlen leda till fler investeringar, innovationer och nya jobb i hela landet. De ska också medverka till att övriga verktyg som står till buds, som regionala utvecklingsprogram och tillväxtstrategier, växlas upp.

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 har varit vägledande för arbetet med att ta fram de åtta programmen och Socialfondens övergripande program. Den här programperioden har Sveriges regering (tidigare och nuvarande) bestämt att strategin skall bidra till konkurrenskraftigare regioner och anställningsbara individer i Sverige. Den nationella strategin är inriktad på insatser för att stödja innovationer och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet och gränsöverskridande samarbete. Men det är regionerna, regionförbund och länsstyrelser, som har bestämt vilka insatsområden som man vill prioritera under programperioden. Insatsområden anger vilka typer av projekt man vill ska söka pengar från fonden.

1.3 Nydanande, nyskapande och innovativt

Strukturfondernas övergripande mål är att skapa mervärden – additionalitet – i förhållande till det löpande regionala tillväxtarbetet och den löpande arbetsmarknadspolitiken. Syftet är att få fram och sprida erfarenheter från nydanande, nyskapande och innovativa projekt som kan antas långsiktigt leda till fler jobb och företag. Löpande verksamhet ska inte stödjas utan strukturfonderna ska bidra till ökad kreativitet i det regionala tillväxtarbetet och jobbskapandet. Erfarenheter från olika projekt och program för att bidra till innovativitet har emellertid visat på en inneboende paradox: *Tillväxtens grund är innovation och förnyelse. Det som är nytt är emellertid ofta svårt att förstå och uppskatta förrän det har visat sig fungera i praktiken.*

Vilka effekter strukturfondsarbetet leder till bestäms till stor del av vilka enskilda projekt som väljs ut. De ansvariga för tillväxtarbetet lokalt och regionalt och deras förmåga att identifiera regionens unika förutsättningar och utvecklingsmöjligheter kommer att direkt påverka strukturfondspartnerskapets beslutsunderlag. Graden av innovativitet i projekten bör vara avgörande om ett projekt ska prioriteras. Men det nyskapande inslaget kan vid en första anblick vara svårt att se. Formerna för att paketera projekten blir därför väsentliga. Rätt ”paketering” kan öka förståelsen för projektets möjlighet till nydanande utveckling.

Urvalsprocessen och urval av enskilda projekt är kanske en av de viktigaste faserna i hela strukturfondsarbetet. Det är i denna fas den samlade erfarenheten från bland annat respektive strukturfondspartnerskap och hos presumtiva projektinitierare till stor del kan avgöra vilka resultat strukturfondsarbetet kommer att uppnå. Tidigare erfarenheter har emellertid visat att den lokala och regionala förankringen, som bygger på partnerskap och konsensus, riskerar att leda till att nydanande och udda initiativ stängs ute.

Oavsett hur välformulerade strukturfondsprogrammen är så kommer resultatet att till stor del att bestämmas av den eller de personer som leder de enskilda projekten. Deras förmåga att planera och successivt utveckla och föra projektet vidare är avgörande. Även projektledningens förmåga att skapa förankring i olika grupperingar, exempelvis hos kommunens näringslivskontor, arbetsförmedlingen, lärcentra med flera, avgör om och hur olika krafter kan verka i samma riktning och gynna tillväxten och sysselsättningen. En rekommendation när det gäller hanteringen av nydanande projekt är att lägga stor vikt vid bedömningen av projektledarens egenskaper.

1.4 Erfarenheter från utvärdering av strukturfonderna i tidigare programperioder

I många av de tidigare gjorda utvärderingarna av strukturfondsprogram pekas på svårigheterna och komplexiteten att göra rättvisande effektvärderingar utifrån det faktum att strukturfonderna ingår som ett politikområde i ett större kontextuellt sammanhang. I ITPS (A2004:009) ”Effektutvärdering av de geografiska målprogrammen inom EG:s strukturfonder” dras slutsatsen att den totala investeringen på 17,8 miljarder kronor åtminstone på kort sikt inte satte några som helst spår i Sveriges regionalekonomiska utveckling. Vad gäller inkomstutvecklingen i stödkommunerna jämfört med de kommuner som inte fick stöd, kunde inga positiva effekter påvisas. De tusentals projekten satte med andra ord inte spår som gick att avläsa i makroekonomiska nyckeltal. Men förväntningarna på regional-ekonomiska effekter var kanske allt för högt ställda. De kan knappast utvärderas som en centrifugal motkraft till den reguljära marknadsekonomins centripetala krafter. Och även om strukturfonderna omsätter stora resurser så utgör de inte mer än några procentenheter av de totala satsningarna på regional tillväxt. De kvantifierbara effekterna av strukturfonderna i form av inkomstutjämnning och spridd ekonomisk tillväxt är med andra ord svåra att utvärdera och bedöma. Snarare bör strukturfondernas effekter bedömas utifrån hur framgångsrikt de enskilda projekten drivs och påverkar det sammantagna regionala tillväxtarbetet i rätt riktning.

Vidare har de problem som iakttagits i utvärderingarna många gånger inte fått genomslag i strategisk omorientering av pågående program. Utvärderingarna har antingen kommit för tidigt (halvtidsutvärderingen) eller för sent (uppdateringen av halvtidsutvärderingen och ex-post). Halvtidsutvärderingarna har många gånger gett ett splittrat och svåröverskådligt intryck av vad som har uppnåtts, samtidigt som utvärderingarna ofta blivit ganska översiktliga. Startkostnaderna för halvtidsutvärderingarna har ofta varit höga, vilket har kritiserats av förvaltningsmyndigheterna som har haft att genomföra programmen. Samtidigt har återföringen av kunskap många gånger ansetts marginell. De har bland annat fått avsätta betydande tid för att sätta in utvärderarna i frågor som skall utvärderas. Dessutom har intresset för utvärderingsresultaten inte varit särskilt stort. De resultat som beviljade projekt ledde till hade man inte tid att bry sig särskilt mycket om eftersom genomförandeorganisationen har haft andra (och större) bekymmer till exempel kring medelförbrukning och tillämpning av det europeiska regelverket. Ambitionen är att denna programperiod, till skillnad från tidigare, ska präglas av uppföljning, utvärdering och lärande.

2 Ett skifte i utvärderingsansats

Denna programperiod har det skett ett skifte från en reglerad halvtidsutvärdering till en flexibel så kallad följeforskning i projekt och program. Riktlinjerna för denna programperiods utvärderingsansats anges i Kommissionens *Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period* (Working Document No. 5, October 2006). Skiftet innebär att man går från ”*a concept of mid-term evaluation driven by regulatory imperatives towards a more flexible, demand driven approach to evaluation during the programming period: on going evaluation*” (s 4). Regelverket anger denna period tre typer av utvärderingar: förhandsutvärdering (ex ante), följeforskning (ersätter halvtidsutvärdering) och efterhandsutvärdering (ex post). Ex ante-utvärderingen har genomförts som en del i arbetet med att ta fram programmen. Under programperioden förväntas följeforskning genomföras i projekt och program. Ex post-utvärderingen kommer kommissionen att svara för.

Följeforskning definieras av Kommissionen (DG Regio/Evalsed) på följande sätt: *“Evaluation which extends throughout the period of implementation of an intervention. This form of evaluation accompanies the monitoring of outputs and results. It is too often confused with monitoring. The advantage of on-going evaluation is that it allows for effective collaboration between the evaluator and programme managers, which in turn favours a better appropriation of conclusions and recommendations. On-going evaluation may be seen as a series of in-depth studies, comprising successive analyses of evaluative questions which have appeared during the implementation...”*

Följeforskarna ska under arbetets gång göra iakttagelser av olika slag som de ska informera och föra en dialog med projektägare och programansvariga om (se figur på sidan 22). Det kan gälla både små och stora frågor. Frågor av större betydelse tas i samråd med utvärderingsgruppen upp med ÖK:na och strukturfondspartnerskapen för diskussion.

2.1 Utgångspunkter för följeforskningen

Utgångspunkterna för följeforskarens arbete är respektive program och åtgärdsdokument. Utifrån dessa gäller det för följeforskaren att undersöka premisserna (beslutsmotivering, urvalskriterier etcetera) för varför projektet valts ut, vad som är nydanande, och på vilket sätt det levererar resultat som leder till att programmet fullföljs. Här gäller det att kritiskt och konstruktivt skärskåda hur projektet arbetar med att nå sina mål och lever upp till de kriterier som har ställts upp, inte minst de horisontella. Gjorda iakttagelser ska undan för undan föras tillbaka till projektledningen.

Vid traditionell utvärdering arbetar utvärderaren med distans, utan att låta sig involveras, i det som skall utvärderas. Följeforskaren däremot ska löpande ge synpunkter och råd till dem som håller i genomförandet av projekt och program. Följeforskningen skall ha en

framåsyftande och utvecklingsstödande ansats. Tanken med följeforskning är som DG Regio uttrycker det att *”a close link between monitoring and evaluation”* skall råda. Det öppnar för att successiva ändringar i projekt och program (för program gäller dock detta först efter beslut från Övervakningskommitté).

Den nära relationen som uppstår mellan följeforskaren och projekt- respektive programledning nödvändiggör att följeforskarens integritet vårdas. Han eller hon förutsätts ha en dokumenterad bakgrund från uppföljning och utvärdering samt en relevant akademisk examen. Följeforskaren kan vara antingen konsult eller knuten till en högskola eller universitet. Det viktiga är att följeforskaren har erfarenhet av såväl praktisk projektstyrning som återföring av utvecklingsarbete i en större kontext av regionalt tillväxtarbete. Nuteks utvärderingsgrupp erbjuder tillsammans med ESF-rådet och Linköpings universitet en kompetensutvecklingsinsats och ett professionellt nätverk av följeforskare.

Genom den nära relationen mellan följeforskaren och projekt- och programledning ges unika möjligheter att bidra till ett kontinuerligt förbättringsarbete. Risker med denna nära relation är dock att följeforskaren inte klarar att distansera sig från sitt utvärderingsobjekt och komma med tydliga kritiska iakttagelser. Han eller hon riskerar att i allt för hög utsträckning bli delaktiga i projektet. Rollen som följeforskare kan vara konfliktfylld. Följeforskaren kanske inte vågar återföra kritiska iakttagelser som ”hotar” hans eller hennes relation till projektledningen. De motsättningsfyllda sidorna i uppdraget ställer extra höga krav på professionalitet från följeforskarens sida. Han eller hon förväntas självständigt rapportera till Nuteks utvärderingsgrupp och delta i den offentliga diskussionen. Professionaliteten innebär att uppdraget ska utföras på ett objektivt och distanserat sätt samtidigt som följeforskaren måste låta sig involveras för att iakttagelserna ”pratet” ska få betydelse för styrningen av projekt och program.

2.2 Uppföljnings- och indikatorsystemet

Följeforskarens uppgift är att med hjälp av uppföljnings- och indikatorsystemet och egna utvärderingsinsatser undersöka hur projekten lever upp till programmets mål och ange vad som kan förbättras. Resultaten skall kontinuerligt återföras till ledningen för respektive projekt. Utgångspunkten är att samtliga insatser och projekt ska åstadkomma någon form av förändring eller utveckling. För att utforma ett effektivt projekt krävs en tydlig idé om vad som ska påverkas, på vilket sätt och inom vilka tidsramar. Utgångspunkten för uppföljnings- och indikatorsystemet är en beskrivning av möjliga förändringar. Dessa beskrivningar omfattar en beskrivning av projektet, vad insatsen ska förändra och på vilket sätt. I de åtta Operativa Programmen beskrivs insatsområdena i strukturfondsprogrammen – innovation och förnyelse, entreprenörskap, attraktivitet och tillgänglighet. Utmaningen ligger i att kunna koppla samman insatta resurser, genomförda aktiviteter och uppnådda resultat samt effekter med hjälp av indikatorer. För att underlätta kopplingen mellan mål och insatser används aktivitetsindikatorer, resultatindikatorer och effektindikatorer. Följeforskarens ska göra en professionell bedömning av (möjliga framtida) effekter av insatserna och hur dessa speglas i uppföljnings- och indikatorsystemet. En sådan bedömning ska framgå av både projektets och följeforskarens avrapportering. Dessutom ska det konkreta utfallet i aktivitets- och resultatindikatorerna bedömas och kontrolleras tillsammans med Förvaltningsmyndigheten (den del av Nutek som ansvarar för strukturfondsprogrammen) vid slutredovisningen av projektet.

Ytterst fokuserar uppföljnings- och indikatorsystemet på att redovisa effekterna av strukturfondernas insatser. Genom att redovisa effekter skapas förutsättningar för kontinuerligt lärande. Med lärande som grund kan vi på ett bra sätt utveckla nya, och förbättra pågående, insatser i strukturfondsprogrammen. Den stora utmaningen i en effektvärdering är att visa vilka effekter som kan tillskrivas den specifika insatsen. I vilken omfattning kan en förändring (eller icke förändring) kopplas till den genomförda insatsen. Hur ser man att den gjorda insatsen inte gjorde mer skada än nytta – exempelvis, undanträngdes en organisk utveckling eller marknadslösning? Att mäta sådant är både komplext och svårt och det finns inte några perfekta metoder för mätning av olika effekter.

2.3 Är följeforskning forskning?

Följeforskning är inte traditionell forskning. Syftet med följeforskning är primärt att undan för undan styra projekt och program bättre mot de mål som anges för strukturfonderna. Ett andra syfte är att återföra resultat och erfarenheter från strukturfonderna till den offentliga diskussionen (jfr begreppet Public debate i Kommissionens riktlinjer). Det finns även ett syfte att bidra till ett systematiskt lärande om hur det regionala tillväxtarbetet och arbetsmarknadspolitiken kan bedrivas i bättre former. I det här avseendet spelar dock rapportering och kunskapsbildning i samverkan med vetenskapssamhället en viktig roll.

Resultaten från följeforskningen ska inte betraktas som den ”slutgiltiga sanningen” utan som återkommande insatser för att i dialog med olika aktörer bidra till kontinuerliga förbättringar i projekten och programmens genomförande. Utvärdering i form av följeforskningen kan sammanfattas i fyra olika aspekter:

- För det första handlar den om att ge processtöd vid etableringen av projekt. Projekten ska karaktäriseras som nyskapande och innovativa.
- För det andra har följeforskningen till uppgift att dokumentera erfarenheter och kunskaper som uppkommer i projekt och program. Den kanske viktigaste uppgiften för följeforskningen är att skapa lärande och återföra kunskap från de innovativa och nydanande momenten i projekten.
- För det tredje är en viktig uppgift att värdera hur väl projekt och program når sina mål för att möjliggöra förändringar i operativa mål och den strategiska inriktningen (efter beslut från Övervakningskommittéerna). Följeforskning är med andra ord en del i styrningen och det kontinuerliga förbättringsarbetet av projekt och program.
- För det fjärde handlar följeforskning om att sätta in utvärderingsresultat i ett bredare samhälleligt perspektiv. Exempelvis är det en viktig uppgift för följeforskningen att analysera vad en avvikelse i en indikator som ”antal skapade jobb” innebär för programmets måluppfyllelse. Det kan vara en indikation på en väsentlig avvikelse i genomförandet, men det kan också, i det nuvarande konjunkturläget, exempelvis vara en indikation på brist på arbetskraft. Om allvarlig brist på arbetskraft föreligger kan programmet, trots att antalet nyskapade jobb inte når upp till målen, vara på rätt väg. Det handlar då om att analysera om programmet kan bidra till exempelvis höjd produktivitet och förädlingsvärde inom insatsområdet.

2.4 Målen med följeforskningen

Mycket forskning och även traditionella utvärderingar spelar liten eller ingen roll i styrning och utveckling av olika program och projekt, eftersom dessa i allt för hög utsträckning följer sitt eget tempo. I verkligheten uppstår problem plötsligt eller genom att man undan för undan ser att en utvecklingsinriktning i ett projekt måste ändras eftersom det går i fel riktning. Inom sådana ramar blir en långsamt fungerande forskning och traditionella utvärderingar med långa datainsamlingsperioder, långa bearbetnings- och sena rapporteringstider en föga lämplig form för att utveckla efterfrågad kunskap. Innan rapporten ligger på bordet, är det antagligen för sent att åtgärda problemet eller att ändra den felaktiga strategin.

Om forskning eller utvärdering ska ha en praktisk betydelse, måste den i allt högre grad ske i real tid, det vill säga samtidigt som förändringar och utvecklingsaktiviteter sker i det omgivande samhället. För att interaktivt lärande skall ske måste utvärderarna engagera sig i de processer de utvärderar och studerar. De kan inte bara stå vid sidan av. Lärprocesser uppstår när de är med i och prövar sin *retoriska* förmåga för att klargöra för och övertyga program- eller projektledning vilka problemen och möjligheterna är. Kunskapsbildning i interaktivt samverkan tillför ett kritiskt perspektiv på förändrings- och utvecklingsprocesser i samhället, samtidigt som de ingår i en konstruktionsprocess. Att belysa och synliggöra de möjligheter som finns i bättre organiserade och väl förankrade lokala och regionala projekt utgör ett viktigt bevis på att utvärderingarna spelar roll, det vill säga sätter spår. Detta innebär alltså att följeforskaren både ska kunna vara kritiskt granskande och samtidigt tillsammans med projekt- och programledningen kunna bidra till förbättringar.

Följeforskning syftar inte till att ge färdiga svar baserade på generella teorier. Avsikten är istället att förbättra handlingsstrategier i samarbete med berörda praktiker. Följeforskarna, på lokal och regional nivå – ska erbjuda kunskap som är levande det vill säga som kan användas för stegvisa, men också större strategiska, förändringar under projektets och programmets gång. Uppgiften är att leverera kunskap som bidrar till handling och strategiska val. Närheten till ”verkligheten” är därför viktig, liksom kontinuitet och långsiktighet. Metoderna väljs efter uppgiften. En kombination av teorier och metoder är en nödvändighet för att ge en allsidig belysning. Ambitionen bör vara att inte bara bidra till lärprocesser där strategier och inriktning ifrågasätts, utan även så kallad *double-loop learning* där roller och organisering sätts under luppen. Med följeforskning, till skillnad från traditionell utvärdering, är ambitionen att skapa möjligheter till fördjupade reflektioner, analyser, jämförelser, synteser och slutsatser. Kontinuiteten i följeforskningen och den nära relationen till projekt- och programledning innebär att följeforskaren kan bli katalysator för förändring och ny riktning i strukturfondsarbetet. Utvärderingssystemet med följeforskning ska göra strukturfonderna till en så kallad lärande organisation.

På programnivå handlar det om att få strukturfondspartnerskap, programansvariga myndigheter och andra att dra lärdomar ur de satsningar som görs, för att undan för undan utforma effektivare program. Det innebär att myndigheterna och andra programansvariga måste vara öppna för kritisk granskning och gemensamt lärande med följeforskare och utvärderare. Frågorna som skall besvaras handlar om för- och nackdelarna med olika prioriteringsgrunder. Hur kan styrning, organisation och arbetsformer kontinuerligt förbättras? Hur skapas ett ständigt lärande, samtidigt som givna roller och förhållningssätt ifrågasätts?

3 Praktiskt tillvägagångssätt i följeforskning för att skapa lärande i projekt och program samt generell syntetisering

Gemensamt med den Sociala fonden har en struktur med processtödjande följeforskning skapats för att säkra lärandet från strukturfonderna. Utvärderings- och följeforskningsinsatserna sker på en rad olika områden och gäller olika frågor, exempelvis de särskilda storstadsinsatserna, integration och mångfald, myndigheters medverkan, innovation och förnyelse, entreprenörskap etcetera. Ett särskilt fokus ligger på innovativa miljöer och entreprenörskap. Programmens uppfyllande av målen i den Nationella strategin samt attraktivitet och tillgänglighet är också föremål för följeforskning. Följeforskarna skall beakta de horisontella kriterierna. Det är av största vikt att följeforskarna förutom att dokumentera och stödja de innovativa och nydanande momenten även anlägger ett genusperspektiv, beaktar det miljömässiga hållbarhetsmålet samt mångfalds- och integrationsfrågor i projekt- och programplaner. Ambitionen med följeforskningen är att den ska leda till att de nya projekt som initieras undan för undan är av bättre kvalitet. Det innebär att strukturfondsmedlen kommer till bättre nytta och att förädlingsvärdet i projekten ökar.

3.1 Följeforskning i projekt

Följeforskarens uppgift i projekten handlar om att göra iakttagelser, dokumentera och återföra till såväl projektets ledning som strukturfondsprogrammets följeforskare och Nuteks utvärderingsgrupp (se avsnitt 3.2 och 3.3). Vad händer i projekten? Det kan gälla både små och stora frågor. Vad har inte genomförts som var planerat? Har för projektet oförutsedda händelser inträffat (yttre och inre)? Hur kan framstegen i projektet värderas i ljuset av det övergripande strukturfondsprogrammet? Följeforskningen och självvärderingen (som skall göras i lägesrapporter) i projekten fångas upp av programmets följeforskare och utgör underlag för synteser och generella analyser. Frågor av större betydelse presenteras av utvärderingsgruppen för ÖK och i strukturfondspartnerskapen för diskussion.

Den primära uppgiften för följeforskaren är att vara ett stöd för projektets genomförande. Detta är själva grundidén med den av kommissionen anvisade följeforskningen. Strategiskt utvalda projekt till vilka följeforskning ska kopplas väljs ut av Programchefen i dialog med strukturfondspartnerskapen. Med strategiskt utvalda projekt avses projekt som bidrar till den dynamiska aspekten i regionens utveckling både vad gäller tillväxt och sysselsättningskapande. Projekten bör vara av en viss storlek, ofta över cirka 10 mkr i EU-stöd. Uppgiften för följeforskaren är att dokumentera och återföra de nyskapande, innovativa momenten i projekten. Väl så viktigt är att följeforskaren bidrar till de läroprocesser som projekten skall utmynna i.

Följeforskaren skall särskilt beakta den innovativa aspekten av projekten samt se vilka resultat projekten levererar. Lärandeperspektivet bör sättas främst. Här handlar det också om att med hjälp av utvärderingen se till att inte löpande verksamhet finansieras med strukturfondmedel, jämför begreppet additionalitet (enligt EU får inte EU-finansierade projekt och program ersätta reguljär verksamhet). Det är av särskild vikt att fånga upp och belysa olika typer av nätverk och partnerskap som uppstår i projektets följd. Är projektet en del av ett klustersamarbete finns det anledning att särskilt belysa vilka kvalitéer samt kompetenser som klustersamarbetet medför. De horisontella kriterierna ska beaktas. Att arbeta med referensprojekt tillför särskilda dimensioner i utvärderingsarbetet. Det är viktigt att erfarenhetsutbyte sker mellan följeforskare avseende liknande projekt i syfte att inhämta kunskap och öka styrbarheten.

En prioriterad uppgift i strukturfondsprogrammen är se till att satsningarna på innovativa miljöer och entreprenörskap främjar de horisontella kriterierna, hållbar miljömässig utveckling, integration och jämställdhet. Det är av särskild vikt att få kvinnor, som vanligtvis har lägre grad av entreprenörskap än män, att våga satsa på företagande. Att skapa livskraftiga och innovativa miljöer i de delar av storstadsområdena som har låg förvärvsfrekvens och bara traditionella företag är ytterligare en uppgift. Innovationer och entreprenörskap som stödjer omvandlingen mot en mer hållbar ekologisk utveckling och omställningen mot hållbara energisystem ryms också inom de horisontella kriterierna för strukturfondsprogrammen. Ytterligare en uppgift är att öka kompetensflödet mellan regionens natur, kultur och kulturarv för att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer. Myndigheterna inom respektive ansvarsområde har i uppgift att understödja att strukturfonderna nyttjas för dessa ändamål. Här handlar det om att bidra till innovativa miljöer och entreprenörskap inom ovanliga och överraskande områden.

För mindre projekt (under cirka 10 mkr) ska det finnas ett tydligt självvärderingsmoment som en del av projektets rapportering i lägesrapport/slutrappport till Programstöd. Förutom projektets framåtskridande ska projektägaren reflektera över och relatera projektet till insatsområdets/programmets mål och intentioner. Den rapporterade självvärderingen kommer även att tjäna som underlag för följeforskningen i programmen. Det är viktigt att i självvärderingen kommentera sådant som den innovativa/nyskapande dimensionen i projektet, vad man kan lära sig från projektet, hur de horisontella kriterierna har beaktats och så vidare.

Viktiga arbetsuppgifter för följeforskaren i projekt är:

- att löpande dokumentera hur projektet fortskrider,
- att delta vid viktiga aktiviteter och möten i projektet,
- att samarbeta med projektledaren i projektet, ge synpunkter och vara ett stöd och bollplank,
- att löpande redovisa och skriftligt rapportera till ansvarig följeforskare på programnivå,
- att på förfrågan från Förvaltningsmyndighet och Partnerskapen kunna lämna redogörelser för följeforskningens fortskridande,
- att hålla sig uppdaterad och informera sig om följeforskningen i andra projekt i programmet,
- att självständigt återföra gjorda erfarenheter i projektet men även i övrigt i form av deltagande i offentlig diskussion, lärkonferenser och seminarier.

En del mindre projekt som kan anses vara insatstypiska eller exempelvis väl belysa de horisontella kriterierna kan väljas ut av Programchef för följeforskning. Syftet är att sprida intressanta erfarenheter till andra projekt och strukturfondsprogram.

3.2 Följeforskning på programnivå

Följeforskningen i projekten finansieras av projektens utvärderingsbudget. Följeforskningen på programnivå däremot, finansieras av Nutek. Huvuduppgiften för fölieforskningen på programnivå är att se till att projektportföljen väger ”rätt” sett till programmets mål och att programmet styr mot dessa. Förutom fölieforskning i ett antal stora projekt kommer genomförandet av de åtta programmen att vara föremål för kontinuerliga utvärderingsinsatser. För att man skall få fullt genomslag av ansatsen på programnivå kommer ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete att krävas där fölieforskarna i programmen kommer att vara delaktiga. Fölieforskning på programnivå bedrivs parallellt med Socialfondens struktur för processtödande till deras åtta planer. Orsaken till att en parallell struktur har skapats är att strukturfonderna ytterst går ut på att målen i den Nationella strategin ska nås. Mycket talar för att ett samarbete i en sådan regional struktur kan stärka lärandet i programmen.

För länen och regionerna är tydliga och väl förankrade utvecklings- och tillväxtprogram viktiga underlag för att få medel beviljade till projekten i strukturfondsprogrammen. Dessa utgör grund för att skapa offentlig medfinansiering.

Det är ett antal frågeställningar som fölieforskningen har att beakta och utvärdera i programmen:

- Hur ser kopplingen mellan programmen och regionernas inriktningsplanering i RTP och RUP ut samt den Nationella strategin ut? De åtta programkontoren för de Regionala strukturfondsprogrammen har genom kravet på offentlig medfinansiering direkt anknytning till hur regionerna prioriterar olika insatser inom ramen för RTP och RUP.
- Fördelar programmen resurserna och levererar resultat i linje med insatsområdena och åtgärderna?
- Beaktas det innovativa/nyskapande inslaget som krävs i strukturfondsprojekt eller finns en tendens till finansiering av löpande verksamhet?
- Det största insatsområdet innovation och förnyelse skall leda till kommersialisering av idéer, affärsutveckling och entreprenörskap. Går resurserna inom detta insatsområde till projekt som leder till nya jobb och företag eller tenderar de att gå till traditionell universitetsforskning och grundforskning?
- Leds och drivs programmen på ett sätt som främjar de horisontella kriterierna i regionen, det vill säga innebär programmen hållbar ekologisk utveckling, integration och jämställdhet i regionerna?

Viktiga arbetsuppgifter för fölieforskningen på programnivå är:

- Att sammanställa och analysera resultat från utvärderingarna/självvärderingarna i de projekt som drivs inom ramen för programmet.
- Att vid behov kunna göra särskilda utvärderingsinsatser i utvalda projekt eller av hela programmet.
- Att samarbeta med fölieforskarna i projekten, ge dem synpunkter och vara metodstöd.
- Att lämna löpande programutvärdering till utvärderingsgruppen på Nutek för syntetisering, generalisering och kritisk granskning.
- Att kontinuerligt informera Programchef och strukturfondspartnerskap via Programchefen om vilka framsteg som görs i projekt och programverksamhet.
- Att hålla sig uppdaterad på och informera om fölieforskningen i andra program.

- Att stödja återföringen av kunskaper från programmet och uppmuntra till offentlig diskussion om erfarenheter från programmet samt medverka till lärkonferenser och seminarier.

Det bör finnas en öppenhet för att problem och frågeställningar som strukturfonderna möter kommer att ändras över tiden. Särskilt följeforskarna på programnivå har till uppgift att fånga upp förändringar som har betydelse för programmets framåtskridande.

3.3 Syntetisering och generalisering

Nuteks utvärderingsgrupp har till uppgift att:

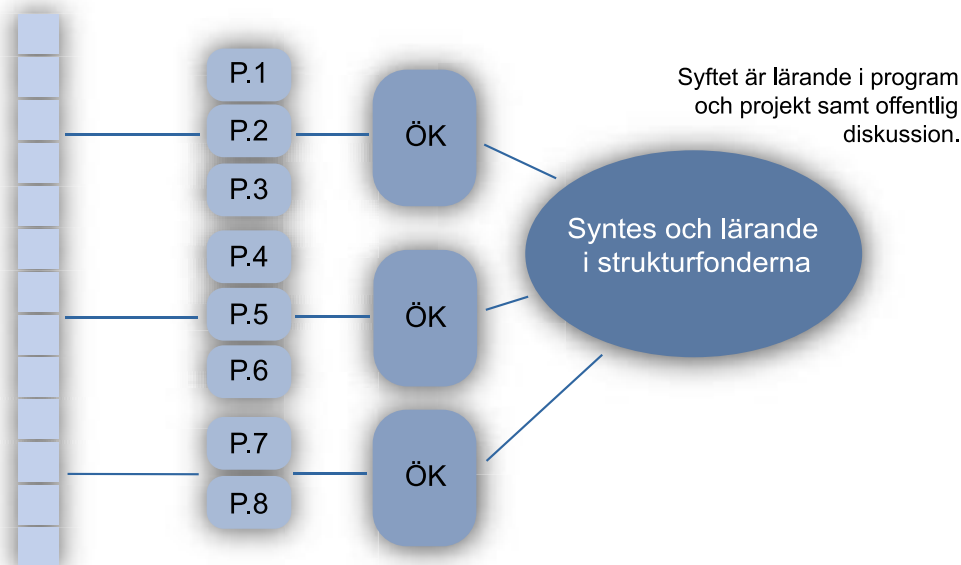
- Se till att systemet med utvärdering/följeforskning i de Regionala strukturfondsprogrammen får stöd och fungerar.
- Ansvara för att kommunikation/rapportering av resultaten från utvärderingarna sker enligt överenskomna tidtabeller till ÖK, Förvaltningsmyndigheten och dess chef samt strukturfondspartnerskapen. Dessutom ska även andra intressenter och offentligheten få del av resultaten.
- Att göra generaliseringar utifrån resultat från utvärderingar/följeforskning samt ta fram egna analyser.
- Att tillsammans med Förvaltningsmyndigheten se till att utvärderare/följeforskare får nödvändig information så att de kan fullfölja sina uppgifter.

I nedanstående bild skisseras utvärderingsstrukturen:

Utvärdering av de regionala strukturfondsprogrammen

Projektnivå
Upphandling och självvärdering.

Regional nivå (programnivå)
Upphandling av följeforskare (ansvariga för ett eller flera program).

Upphandling av följeforskare/utvärderare görs i större och/eller strategiska projekt. Alla projektägare är ansvariga för självvärdering i läges- och slutrapporter.

Till regeringen ska, utifrån programarbetets framåtskridande, årligen, av förvaltningsmyndigheten lämnas uppföljning avseende genomförandet av programmet. Denna uppföljning kommer att utgöra ett viktigt underlag för följeforskning på programnivå. Från kommissionen har framhållits vikten av ett kontinuerligt analysarbete av strategisk natur som är kommunicerbart till både en bredare krets av allmänhet och programföreträdare. Utgångspunkten för detta arbete är en analys som bygger på kunskaper från följeforskningen om hur programmen stödjer nyskapande och förnyelse i regionerna. En sådan kommunikation bedöms främja allmänna medvetenheten om strukturfonderna. Ett centralt inslag för Nutek och utvärderingsgruppen av de regionala strukturfondsprogrammen är att transformera och syntetisera resultaten av utvärderingarna i projekten och programmen till insatsområdena i den nationella strategin. Hur väl förmår dessa uppfylla de mål som ställts upp där? Mot slutet av programperioden finns det anledning att göra särskilda effektutvärderingar.

4 Horisontella kriterierna

I den Nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 lyfts fram att samtliga dimensioner av hållbar utveckling ska beaktas, det vill säga den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga dimensionen. I genomförandet av strukturfonderna kommer dessa tre dimensioner att beaktas i genomförandets alla faser, i enlighet med artikel 16–17 i rådets förordning (EG) nr 1083/2006. Utifrån de ovan angivna tre dimensionerna har tre ”horisontella kriterier” definierats för de Regionala strukturfondsprogrammets olika delar och i hela genomförandet. Dessa tre är:

- Jämställdhet mellan kvinnor och män
- Mångfald och integration
- Bättre miljö

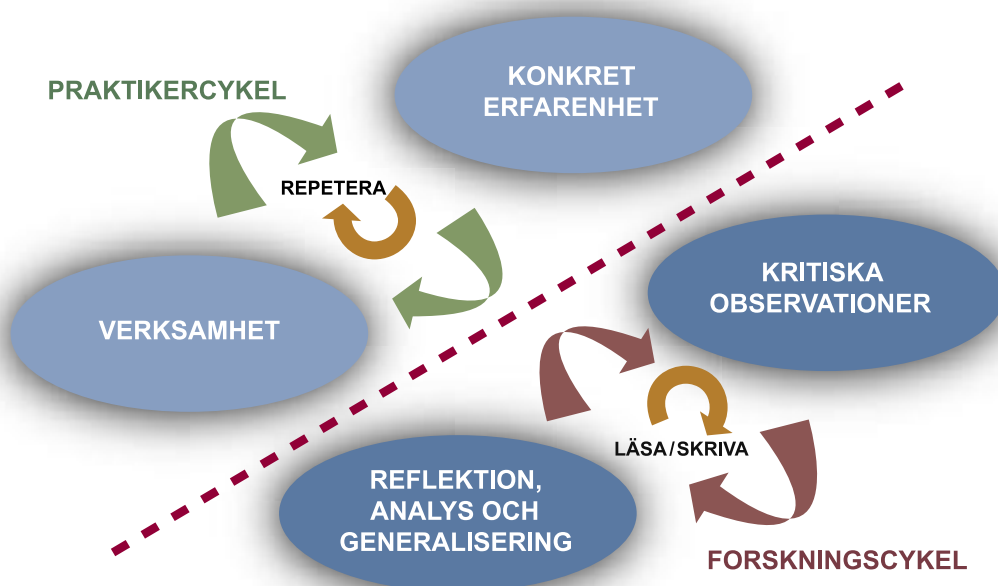
De horisontella kriterierna ska genomsyra strukturfonderna och förväntas ge positiva effekter på de tillväxtskapande faktorerna. De horisontella kriterierna ska hanteras i alla projekt inom strukturfonderna. De ambitioner och möjligheter som programmets strategiska inriktning och val av insatsområden ger, när det gäller de horisontella kriterierna, ska förvaltas i strukturfondernas genomförande. Alla aktörer ska verka för att ambitioner och möjligheter när det gäller jämställdhet, integration och mångfald samt miljö får genomslag i urval och genomförande av projekt, men också i uppföljning och utvärdering. Följeforskarnas uppgift är att följa och dokumentera på vilket sätt de enskilda projekten och programmen som helhet arbetar med dessa frågor. Det är också viktigt att följeforskarna kan komma med konkreta råd till projekten eller programmen om det kan påvisas brister i arbetet med de horisontella kriterierna

5 Återföring till offentliga diskussionen

Utvärderingarna av strukturfondsprogrammen kommer att engagera ett antal följeforskare både från konsultföretag och från högskolor och universitet. Erfarenheter från arbetet bör kommuniceras i former som leder till olika lärprocesser. Följeforskning till skillnad från traditionell utvärdering, bedöms främja en mer öppen debatt om strukturfondernas genomförande. Förhoppningen är att följeforskare som är knutna till projekt och program genom deltagande i den offentliga diskussionen ska bidra till kunskapsbildningen om innovation, förnyelse och regional tillväxt. Från kommissionen har framhållits vikten av det kritiska och konstruktiva analysarbete som baseras på följeforskningen återförs i den offentliga diskussionen.

Ambitionen med följeforskning, som Kommissionen anger dem, är vidare än om utvärderingsansatsen är formativ eller handlar om processuppföljning. Ambitionen är att förmedla de erfarenheter och kunskaper som har genererats till en bredare krets av både allmänhet och ”strukturfondsintresserade”. Uppgiften för följeforskarna är skapa intresse hos en publik för erfarenheterna och kunskaperna som skapas genom strukturfonderna. Att kommunicera väl grundade slutsatser från följeforskningen och processtödet bidrar till såväl ett bättre programgenomförande som ett ökat allmänt intresse för strukturfonderna. Öppenhet och transparens är viktiga värden i strukturfondsarbetet. Ansvar för återföringen vilar såväl på projekten som på programföreträdarna liksom på utvärderingsgruppen på Nutek och inom ESF-rådet. Här finns det anledning att använda sig av en mängd olika kanaler, alltifrån denna vägledning till ett deltagande i allmän debatt och diskussion. Ambitionen är att främja offentlig debatt om programmets genomförande och därmed tillfredsställa förväntningarna om att skapa ett brett intresse för strukturfonderna denna programperiod.

Olika delar i arbetsprocessen

6 Följeforskning för problematiserande och lärande

Den forskning som producerar ny kunskap är fortfarande i allt väsentligt separerad från den praktik som ska tillämpa den. Den kunskap som praktiker besitter, de som faktiskt äger de erfarenheter som det forskas om, kommer inte alltid med i samtalet. För forskning om lokal och regional utveckling innebär det att man måste gå ifrån kategoritänkandet, den statiska beskrivningen. Följeforskning handlar om att gå in i utvecklingsprocesser. Att vara med i skapande, innovation och utveckling är det centrala. Interaktiviteten innebär att utvärderaren är med och ställer frågor, reflekterar och driver på i olika frågor.

Om utvärderingen ska ha en praktisk betydelse, måste den i allt högre grad ske i real tid, det vill säga samtidigt som förändringar och utvecklingsaktiviteter sker i det omgivande samhället. I fölieforskning engagerar sig forskarna i de processer de studerar. De står inte vid sidan av. Reflektionen uppstår när utvärderaren är med i och prövar sin retoriska förmåga för att klargöra och övertyga i dialog projektledningen. Kunskapsbildning i interaktiv samverkan med praktiker tillför ett kritiskt perspektiv på utvecklingsprocesserna i samhället samtidigt som den ingår i en konstruktionsprocess tillsammans med praktikerna. Att belysa och synliggöra de möjligheter som ligger i bättre organiserade och väl förankrade lokala och regionala projekt utgör ett viktigt bevis på framgång för fölieforskningen.

På programnivå handlar det om att få strukturfondspartnerskap, programansvariga och myndigheter och andra att dra lärdomar ur de satsningar som görs för att undan för undan utforma effektivare program. Det innebär att myndigheterna och andra programansvariga måste öppna sig för kritisk granskning och gemensamt lärande. Frågorna som skall besvaras handlar om för- och nackdelarna med olika prioriteringsgrunder. Hur kan styrning, organisation och arbetsformer kontinuerligt förbättras? Hur skapas ett ständigt lärande samtidigt som givna roller och förhållningssätt ifrågasätts?

För den kommande strukturfondsperioden är det viktigt att organisera arbetet så att de erfarenheter som successivt görs på program- och projektnivå tas till vara så att arbetet kan bli så effektivt som möjligt. De enskilda projekten svarar till stor del för att generera nya erfarenheter och kunskaper. På programnivå handlar det om att skapa förutsättningar för att utveckla nya kunskaper som går att generalisera och "sprida". På programnivå är det därför en viktig uppgift att dokumentera och pedagogiskt strukturera de erfarenheter som projekten avrapporterar och dessutom att göra denna dokumentation tillgänglig för andra exempelvis genom goda exempel, "best-practice". Samtidigt är det viktigt att synliggöra kontexten och de yttre förutsättningarna för de goda exemplen, så att de blir lärande exempel.

Referenser

Brulin, Göran 1998: Tredje uppgiften. *Högskola och omgivning i samverkan*. Stockholm: SNS Förlag

En nationell strategi för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007 – 2013

Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period. Working Document No. 5, April 2007.

ITPS (A2004:009) ”Effektutvärdering av de geografiska målprogrammen inom EG:s strukturfonder”

ITPS (A2007:003) ex ante bedömning av programmen: ”Förhandsbedömning av de operativa regionala strukturfondsprogrammen. Programperiod 2007 – 2013. ITPS Processutvärdering av RTP våren 2006.

Kempinsky, Peter 2004: ”Indikatorer för ledning och lärande kring regionala utvecklingsprocesser” i Lars Christensen och Peter Kempinsky (red) *Att mobilisera för regional tillväxt. Regionala utvecklingsprocesser, kluster och innovationssystem*. Lund: Studenlitteratur.

Laestadius, Staffan, Cali Nuur och Håkan Ylinenpää (red) 2007: *Regional växtkraft i en global ekonomi. Det svenska Vinnväxtprogrammet*. Stockholm: Santéris Academic Press.

Nutek (Infonr 039-2004) ”EU:s strukturfonder – ett verktyg för regional utveckling. Erfarenheter i halvtid, 2000-2006”.

Nutek (Infonr 083-2006) ”Strukturfonder, entreprenörskap och företagandets villkor. Erfarenheter i halvtid, 2000-2006”.

Nutek (Infonr 085-2006) ”Regionala förutsättningar för innovation. Erfarenheter i halvtid, 2000-2006”.

Nutek (Infonr 099-2006) ”Erfarenheter och idéer inför programskrivande. Regionala strukturfondsprogram”.

Nutek Årsrapport RTP 2004, På väg mot hållbar tillväxt, Infonr 44-2005.

Nutek Årsrapport RTP 2005, På väg mot fler starka regioner, Infonr 96-2006.

Nutek Regioner i arbete för ökad tillväxt, Infonr 107-2006.

NYTTA – Nuteks system för uppföljning och utvärdering

Svensson, Lennart, Göran Brulin, Per-Erik Ellström och Örjan Widegren (red) 2002: *Interaktiv forskning – för utveckling av teori och praktik*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet.

Vinnovas fokus på effekter. En samlad ansats för effektlogikprövning, uppföljning, utvärdering och effektanalys. Vinnova analys VA2007:14

Åtta regionala strukturfondsprogram.

Böcker och rapporter från Nutek 2005-2008

*Cumulative List of Publications issued by
the Swedish Agency for Economic and Regional Growth 2005–2008*

Nutek har publicerat följande utredningar i bokserien (B).

Nutek has published the following reports from the Booklist (B).

- B 2005:1 Tre strategier för hållbar utveckling
- B 2005:2 Vem vill bli företagare?
- B 2005:3 Entreprenörskap för växande företag
- B 2005:4 De bortglömda innovationerna
- B 2005:5 Organisera för näringslivets medverkan
- B 2005:6 Den invandrade tillväxtkraften

- B 2006:1 Lokal ekonomi för hållbar tillväxt. Ny omarbetad upplaga.
- B 2006:2 Entreprenörskapsbarometern 2005 – unga mer positiva till att bli företagare
- B 2006:3 Att vara sin egen. Unga företagare med utländsk bakgrund – villkor och strategier
- B 2006:4 Storstadsutveckling för nationell tillväxt – ett analysunderlag
- B 2006:5 Storstäder och ekonomisk tillväxt en kunskapsöversikt
- B 2006:6 Service som tillväxtmotor i industriföretag
- B 2006:7 Invadörerna

- B 2007:1 Entreprenörskapsbarometern 2006
- B 2007:2 Företagens framväxt i vård- och omsorgssektorn
- B 2007:3 Prognoser visioner och förhoppningar
- B 2007:4 Entreprenörskapsbarometern 2007

Nutek har publicerat följande utredningar i rapportserien (R).

Nutek has published the following reports from the Reportlist (R).

- R 2005:01 Den första anställningen
- R 2005:02 Riskkapitalbolagens aktiviteter. Fjärde kvartalet 2004
- R 2005:03 Hur kan IT-kompetensen öka i små och medelstora företag?
- R 2005:04 Kvinnors ägande och ägarutövning – alla branscher inklusive jordbruk, skog och fiske
- R 2005:05 Näringslivets administrativa bördor – inkomstskattelagen och angränsande lagstiftning
- R 2005:06 Näringslivets administrativa bördor – skattebetalningslagen och angränsande lagstiftning
- R 2005:07 Näringslivets administrativa bördor – fyra punktskatter
- R 2005:08 Näringslivets administrativa bördor – årsredovisningslagen och angränsande lagstiftning
- R 2005:09 Riskkapitalbolagens aktiviteter. Första kvartalet 2005

- R 2005:10 Företagens villkor och verklighet 2005
- R 2005:11 Miljödriven affärsutveckling. Programbeskrivning
- R 2005:12 Miljödriven affärsutveckling. Projektbeskrivning
- R 2005:13 Aluminiumprodukter
- R 2005:14 Säker trafik för goda affärer
- R 2005:15 Uppföljning och resultatutvärdering av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet – Budgetåret 2004
- R 2005:16 Att se det gamla i det nya – handbok i regional klusteranalys
- R 2005:17 Classification and Perception -An Explorative Investigation of Gender Aspects of the Swedish SIC Code as a Classification Tool of Business Activities
- R 2005:18 Riskkapitalbolagens aktiviteter. Andra kvartalet 2005
- R 2005:19 Effektutvärdering av IT.SME.se
- R 2005:20 Seniority and Entrepreneurship
- R 2005:21 Småföretag och offentlig upphandling
- R 2005:22 Utvecklingen av riskkapitalbolagens portföljbolag
- R 2005:23 Att främja kvinnors företagande
- R 2005:24 Riskkapitalbolagens aktiviteter, tredje kvartalet 2005
- R 2005:25 Har villkoren förändrats? En uppföljningsstudie om kvinnans företagande i Östergötland
-
- R 2006:01 Näringslivets administrativa kostnader på miljöområdet
- R 2006:02 Näringslivets administrativa kostnader på jordbruks- skogsbruks- och fiskeområdet.
- R 2006:03 Näringslivets administrativa kostnader på arbetsrättsområdet
- R 2006:04 Att mäta produktivitetspotentialen - Rapport om Productivity Potential Assessment (PPA)
- R 2006:05 Kapitalförsörjning i småföretag
- R 2006:06 Strategiska projekt inom den regionala utvecklingspolitiken
- R 2006:07 Riskkapitalbolagens aktiviteter, fjärde kvartalet 2005
- R 2006:08 Villkor och strategier för unga företagare med utländsk bakgrund
- R 2006:09 Valfärdssektorns omstrukturering: Förekomst av och villkor för små företag i mindre kommuner
- R 2006:10 Storstadsutveckling för nationell tillväxt – förslag och råd från forskare
- R 2006:11 Verktyg för hållbar regional utveckling – Stöd och tips för ett lyckat förändringsarbete
- R 2006:12 Riskkapitalbolagens aktiviteter, första kvartalet 2006
- R 2006:13 Kartläggning av arbetsställen och sysselsatta inom hälsa, vård och omsorg i privata driftformer 1990–2004
- R 2006:14 Intraprenader i Umeå
- R 2006:15 Uppföljning och resultatutvärdering av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet Budgetåret 2004
- R 2006:16 Riskkapitalbolagens aktiviteter, andra kvartalet 2006
- R 2006:17 PPA – En metod för att bedöma produktivitetspotentialen i verkstadsindustrin
- R 2006:18 Framtidens arbetsmarknadsregioner – Ett uppdrag från Ansvarskommittén
- R 2006:20 Klassificering och perception - en studie av genusaspekter på SNI-koden som klassificeringsverktyg av näringsgrenar

- R 2006:21 Offentlig upphandling som drivkraft för innovation och förnyelse
- R 2006:22 Kartläggning av regler på fordonsindustrins område
- R 2006:23 Hemparty – en bra affär?
- R 2006:24 Infrastruktur och ekonomisk tillväxt – en makroekonomisk översikt
- R 2006:25 Riskkapitalbolagens aktiviteter och annan finansiering i tidiga skeden, tredje kvartalet 2006
- R 2006:26 Det sociala företaget och samhället – Socioekonomiska bokslut för Vägen Ut! och Basta
- R 2006:27 Läkemedel, bioteknik och medicinsk teknik i Sverige
-
- R 2007:01 Mätningar av företagens administrativa kostnader på statistikområdet
- R 2007:02 Mätningar av företagens administrativa kostnader på bygg och fastighetsområdet
- R 2007:03 Mätningar av företagens administrativa kostnader på livsmedelsområdet
- R 2007:04 Bland pneumatiska sköldpaddor och teknikfreaks – Utvärdering av KomTek i Härnösand 2003-2006
- R 2007:05 Är miljöinnovationer mindre framgångsrika än andra innovationer?
- R 2007:06 Finansieringssituationen vid företagande för utrikes födda kvinnor och män
- R 2007:07 Riskkapitalbolagens aktiviteter och annan finansiering i tidiga skeden, fjärde kvartalet 2006
- R 2007:08 Hur mycket kostar det att vänta? – en kontrafaktiskt analys
- R 2007:09 Transporter och besöksmål – Rapport från RTS' Reseforum
- R 2007:10 Globalisation and Regional Economies – Case Studies in the Biotechnology Sector
- R 2007:11 Globalisation and Regional Economies – Case Studies in the Automotive Sector
- R 2007:12 Globalisation and Regional Economies – Case Studies in the ICT Sector
- R 2007:13 Sjukvården – en tjänstebans med effektiviseringspotential
- R 2007:14 Riskkapitalbolagens aktiviteter och annan finansiering i tidiga skeden – Första kvartalet 2007
- R 2007:15 Ökad integration och mångfald – i det regionala tillväxtarbetet
- R 2007:18 Uppföljning och resultatvärdering av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet – Budgetåret 2006
- R 2007:22 Invandras företagande – En studie av utlandsfödda företagare i Sverige
- R 2007:23 Effekter av avreglering och konkurrensutsättning – Med fokus på vård- och omsorgssektorn
- R 2007:24 Offentliga upphandlingar av vård och omsorg
- R 2007:25 Statens budget och regionernas utveckling – Vad har hänt de senaste 15 åren?
- R 2007:26 Effekter av 10 års samlade företagsstöd till ett Karlskoga i förändring
- R 2007:27 Riskkapitalbolagens aktiviteter och annan finansiering i tidiga skeden – Andra kvartalet 2007
- R 2007:28 Stärkt miljöprovning i enklare former
- R 2007:30 Näringslivets administrativa kostnader för bokföring
- R 2007:32 Riskkapitalbolagens aktiviteter och finansiering i tidiga skeden – Tredje kvartalet 2007
- R 2007:34 Utfall och styrning av statliga insatser för kapitalförsörjning ur ett könsperspektiv

- R 2008:01 Mer vård för pengarna
R 2008:02 Näringslivets administrativa kostnader för associationsrätt

Ett litet urval av skrifter från Nuteks infoserie (Info).

A small selection of publications from Nuteks Informationlist (Info)

- Info 009-2005 Årsbok 2005
Info 013-2005 Kostnad eller kompetens?
Info 039-2005 Ledarskap för tillväxt
- Info 074-2006 Årsbok 2006
Info 081-2006 Fakta om svensk turism. 2006 års upplaga
Info 093-2006 Storstadsutveckling för nationell tillväxt – en sammanfattning
Info 094-2006 Storstäder och ekonomisk tillväxt – en sammanfattning
Info 107-2006 Regioner i arbete för ökad tillväxt. En skrift om de regionala tillväxtprogrammen 2005
Info 127-2006 Hållbara affärer – Samarbete för lönsamhet och bättre miljö i Östersjöregionen
- Info 001-2007 NYTTA – Nuteks arbete med uppföljningar, effektvärderingar och utvärderingar
Info 002-2007 Ägarskifte med förnuft och känsla – Vägledning inför ägar- och ledarskiften i företag
Info 005-2007 Så tänds eldsjälarna. En introduktion till entreprenöriellt lärande
Info 011-2007 Nuteks Årsbok 2007
Info 013-2007 Fakta om svensk turism 2007

Nytta med följeforskning

En vägledning för utvärdering av strukturfonderna 2007–2013

Syftet med strukturfondsprogrammen är att få fram och sprida erfarenheter från nyskapande och innovativa projekt. EU-kommissionen har lyft fram följeforskningsinsatser i stället för traditionell utvärdering, för att understödja erfarenhetsspridning och processtöd under och efter projektiden. I denna rapport ges en vägledning i följeforskning.

Förväntningarna på följeforskningen är, enligt EU-kommissionens riktlinjer, mycket högt ställda. Den viktigaste uppgiften för följeforskningen är att bidra till att projekt och program bättre styr mot sina mål. Men den har även till uppgift att skapa offentlig debatt och lärande kring strukturfondsprogrammen. Följeforskning skall inte bara ge underlag för bättre styrning och strategisk omorientering, utan även kunna publiceras för att skapa offentlig debatt.

Nutek stärker näringslivet i hela Sverige genom att bidra till fler nya företag, fler växande företag och fler starka regioner.

Verket för näringslivsutveckling

08-681 91 00
www.nutek.se